

55
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΖΕΛΕΠΗΣ

Γεωπόνος

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ ΣΕΡΡΩΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΕΩΣ ΤΟΥ (1913)

«Τὴν Γεωργίαν τῶν ἄλλων τεχνῶν Μητέρα καὶ Τροφὸν εἶναι. Εὖ μὲν γὰρ φερομένης τῆς Γεωργίας ἔρρωνται καὶ αἱ ἄλλαι Τέχναι ἅπασαι, ὅπου δὲ ἀναγκασθεῖ ἡ Γῆ χερσεύειν, ἀποσβέννυνται καὶ αἱ ἄλλαι Τέχναι σχεδὸν τι κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν».

(Ξενοφῶν, εἰς τὸν «Οἰκονομικόν» του).

Ὁ νομὸς Σερρῶν κατὰ τὴν ἀπελευθέρωσή του ἀπὸ τὸν τουρκικὸ ζυγὸ ἦταν περιοχὴ τῆς μεγάλης ἰδιοκτησίας καὶ τῆς μικρῆς καλλιέργειας. Τὰ ἐδάφη τὰ κατεῖχαν οἱ Τούρκοι μπέηδες εἴτε ἐκ κληρονομίας ἀπὸ τοὺς προγόνους τους, εἰς τοὺς ὁποίους εἶχαν δωρηθεῖ ἀπὸ τὸν σουλτάνο γιὰ παρασχεθεῖσες εἰς αὐτὸν καὶ τὸ τουρκικὸν ἔθνος ὑπηρεσίαις, εἴτε ἐξ αὐθαιρέτου ἀρπαγῆς τῶν ἰδιοκτησιῶν τῶν Κοινοτήτων καὶ τῶν χωρικῶν.

Ἐλάχιστα «τσιφλίκια», ὅπως ἀπεκαλοῦντο οἱ μεγάλες ἰδιοκτησίαις, ἀνήκαν σὲ Ἕλληνας, οἱ ὅποιοι τὰ εἶχαν ἀγοράσει ἀπὸ τοὺς Τούρκους.

Εἰς τὰ «τσιφλίκια» ἐργάζονταν οἱ χωρικοὶ ὡς κολλῆγοι (ἐκ τοῦ λατινικοῦ colligo = συλλέγω), ἐπικρατοῦσε δὲ εἰς τὸν Νομὸ Σερρῶν καὶ εἰς τὴ Μακεδονία κατὰ γενικὸν κανόνα το «μισιάρικο» σύστημα. Ὁ γαιοκτήμονας διέθετε εἰς τοὺς γεωργοὺς τὰ πρὸς καλλιέργειαν ἐδάφη καὶ τὴν κατοικία τους, τὴν ὁποία ὑποχρεοῦτο αὐτὸς νὰ ἐπισκευάζει δι' ἐξόδων του. Τὰ ὑπὸ τῶν κολλῆγων τυχόν κτισθέντα οἰκοδομήματα ἀνήκαν εἰς τὸν γαιοκτήμονα, ὁ ὁποῖος χορηγοῦσε δωρεάν τὴ βοσκή τῶν μεγάλων καὶ τῶν μικρῶν ζώων εἰς τὸν κάμπο τῶν Σερρῶν.

Ὁ κολλῆγος, καλούμενος εἰς τὴν Μακεδονία «γιαριτζής», ἦτοι ἐκμισθωτής, ἐπὶ μισθώματι τοῦ ἡμίσεος τῆς παραγωγῆς, διέθετε ἐξ ἄλλου τὰ διὰ τὴν καλλιέργειαν ζῶα, τὴν ἐργασία καλλιέργειας, συγκομιδῆς, ἄλωνισμοῦ καὶ μεταφορᾶς τῶν προϊόντων τοῦ ἰδιοκτήτου σὺς ἀποθήκες του.

Τὸ εἰσόδημα, μετὰ τὴν ἀφαίρεση τοῦ διὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος σπόρου καὶ τοῦ δημοσίου φόρου τῆς δεκάτης, ἐχωρίζετο εἰς τὰ δύο καὶ ὁ κάθε συνεταῖρος ἐλάμβανε ἓνα τμῆμα. Ὁ σπόρος καὶ τὰ ἄχυρα κατὰ τὸ πλεῖστον ἦταν «σιδηροκέφαλα», ἦτοι ἔμεναν σταθερὰ εἰς τὸν ἰδιοκτήτη.

Τό κολληγικόν ὡς ἄνω σύστημα εἶχε δημιουργήσει ἄσπονδο μίσος μεταξύ γαιοκτῆμονος καί κολλήγου. Ὁ δεύτερος ἐγνώριζε καλά ἐκ παραδόσεως ὅτι ὁ πρῶτος ἦτο διαρπαγέας τῆς προπατορικῆς του περιουσίας καί προσπαθοῦσε μέ κάθε μέσον νά ἐκδηλώσει τά κατά τοῦ γαιοκτῆμονος συναισθήματά του, καταστρέφων, ἄνευ λόγου καί πρὸς ἰδίαν αὐτοῦ ζημία, ἐγκαταστάσεις ἢ μηχανήματα τοῦ τσιφλικιοῦ, ὡς καί περιορίζων τὴν καλλιέργεια μέχρι τοῦ σημείου νά ἐξασφαλίσει μόνον τά στοιχειώδη μέσα διαβιώσεώς του.

Ἐξ ἄλλου ὁ γαιοκτῆμονας, βαρυνόμενος ἀπὸ τὴν κατάσταση αὐτὴ καί ἐπειδὴ ἀδυνατοῦσε νά ἀσκήσει μόνος του τὴν καλλιέργεια, ἐγκατέλειπε κατ' ἔτος ὡς ἐπὶ τό πλεῖστον μεγαλύτερο μέρος πρὸς βοσκήν, τὴν ὁποίαν ἐνοικίαζε.

Εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν ἐξώσεις τῶν κολλήγων ἐγίνοντο καθ' οἰανδήποτε ἐποχὴ τοῦ ἔτους, βραδύτερον ὅμως ἐκανονίσθη τό θέμα αὐτό διὰ νόμου ἐπιτρέποντος τὴν ἐξοδο τοῦ κολλήγου μόνον ἅπαξ τοῦ ἔτους, κατὰ τὴν 15 Αὐγούστου καί κατόπιν αἰτιολογημένης ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου. Μετά ὅμως τὴν ἀνακήρυξη τοῦ νεοτουρκικοῦ συντάγματος, οἱ πλεῖστοι τῶν τσιφλικούχων, πρὸς μετριασμόν ἴσως τῶν δικαιωμάτων τῶν χωρικῶν, ἐφήρμοσαν ἀθαιρέτως τὴν ἐτησίαν μίσθωση τῶν γαιῶν των εἰς τοὺς κολλήγους.

Κάθε τσιφλίκι εἶχε καί ἓναν Τοῦρκο ἢ Ἄλβανό, τόν καλούμενο «σοῦμπαση», ὁ ὁποῖος ἀντιπροσώπευε τόν γαιοκτῆμονα εἰς τό κτήμα καί παρίστατο κατὰ τὴν διανομὴ τῶν ἐσοδειῶν, συμπεριφερόταν δέ, ὡς ἐπὶ τό πλεῖστον, τυραννικά πρὸς τοὺς κολλήγους. Ὡς βοηθούς του ὁ «σοῦμπασης» εἶχε τοὺς ἀγροφύλακες τοῦ κτήματος.

Μέχρι τό 1900 τά μόνα γεωργικά ἐργαλεῖα εἰς τόν νομό Σερρών ἦταν τό ξύλινο ἠριόδειον ἄροτρο διὰ τὴν ἄροση, ἢ δοκάνη διὰ τόν ἄλωνισμό καί ὁ ὑπὸ ζεύγους βοῶν ἢ βουβάλων συρόμενος «ἀραμπάς» γιὰ τὴν μεταφορὰ τῶν προϊόντων.

Μέ τὴν ἀπελευθέρωση κατὰ τό 1913 ὑπῆρχαν καί μερικά σιδηρὰ ἄροτρα ἐντοπίων κατασκευαστῶν. Ἡ ὀδοντωτὴ σβάρνα ἦταν ἄγνωστη, ἐχρησιμοποιοῦτο ἐνίοτε ἢ πλεκτὴ ἀτελέστατη σβάρνα, κονιοποιοῦσα ἐπιπολαίως τοὺς βάλους τοῦ ἀγροῦ.

Ὡς ἄροτριῶντα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο κυρίως οἱ βόες, σπανιώτερα δέ οἱ βούβαλοι. Τά ἄλογα ἐχρησιμοποιοῦντο κυρίως γιὰ μεταφορές, καθὼς καί γιὰ τό ἄνοιγμα τῶν «ἀράδων» κατὰ τὴν καπνοφυτεία.

Ὁ θερισμός ἐγίνετο ἀποκλειστικά διὰ τῆς χειρὸς μέ δρέπανο καί μόνον

τῆς μηδικῆς καί τοῦ χόρτου διά «κόσας», τά δέ δεμάτια τοῦ σίτου τά τοποθετοῦσαν ἐντός τοῦ ἀγροῦ σταυροειδῶς, τά λεγόμενα «ντουκουρτζούνια».

Ὁ ἀλωνισμός τῶν σιτηρῶν ἐγένετο μέ δοκάνη, συρομένη διά βοῶν, σέ ὠρισμένη τοποθεσία τοῦ χωριοῦ, στά «άλώνια», ὅπου μεταφέρονταν τά δεμάτια καί τά τοποθετοῦσαν σέ «θημωνιές» γύρω ἀπό τό «άλώνι» τόν Αὐγουστο μήνα.

Ὁ ἀλωνισμός τοῦ ἀραβοσίτου καί σησαμίου ἐγένετο διά ραβδισμοῦ. Τό σησαμελαιοτριβεῖο λειτουργοῦσε κατά τόν ἀρχέγονο τρόπο συνθλίψεως.

Τά οἰνολογικά καί τυροκομικά ἐργαλεῖα ἦταν τελείως πρωτόγονα.

Δενδροκομία συστηματική δέν ὑπῆρχε εἰς τόν Νομόν. Μεμονωμένα καρποφόρα δένδρα ἦταν διάσπαρτα εἰς τούς λαχανόκηπους, ἀμπελῶνες καί τούς ἀγρούς καί παρήγαν φροῦτα μετρίας ποιότητας.

Τά δάση ἀνήκαν κυρίως εἰς τό Κράτος καί εἰς τούς μεγάλους Τούρκους κτηματίες, ἡ δέ ἐκμετάλλευσή τους ἐγένετο κατά τόν μᾶλλον ἐμπειρικό ἀλλά καί ληστρικό τρόπο.

Τά χημικά λιπάσματα ἦταν ἄγνωστα. Ἡ κοπριά ἦταν ἐλάχιστη, παραμελημένη καί ἐκτεθειμένη στίς βροχές καί τούς καύσωνες. Π' αὐτό περιοριζόταν σημαντικά ἡ λιπαντική τῆς δύναμη. Ἡ κοπριά τῶν αἰγοπροβάτων ἐχρησιμοποιεῖτο κυρίως εἰς τά καπνοσπορεῖα, περιορισμένα δέ στούς ἀγρούς.

Ὁ κάμπος τῶν Σερρῶν μέχρι τῆς ἐποχῆς τῶν Βαλκανικῶν Πολέμων ἀπετελεῖτο κατά τό πλεῖστον ἀπό τοιφλίκια ἀνήκοντα εἰς Τούρκους μπέηδες, ἐλάχιστα ἐξ αὐτῶν καί εἰς Ἑλλήνες, καθῶς καί εἰς τά Μοναστήρια. Οἱ μικροϊδιοκτησίαι ἦταν ἐλάχιστες καί ἀνήκαν κατά τό πλεῖστον εἰς ἐγκατασταθέντες ἀπό τήν τουρκική κυβέρνηση πρόσφυγες μουσουλμάνους Βοσνίους καί Κιρκασίους, ἀκόμη ὅμως μικρότερος ἦταν ὁ ἀριθμός τῶν Ἑλλήνων μικροϊδιοκτητῶν¹.

Οἱ πλημμύρες ὄχι μόνον κατέστρεφαν τίς καλλιέργειες εἰς τήν περιοχὴ αὐτή, ἀλλά ἀρκετοὶ συνοικισμοὶ κινδύνευαν ἐπανειλημμένως νά πνιγοῦν ἀπό τά ὕδατα τοῦ Στρυμῶνος καί τῶν χειμάρρων του².

Οἱ φυσικές συνθῆκες καί ἡ ἔλλειψη ἐνδιαφέροντος ἀπό τήν τότε τουρκική διοίκηση, καθώρισαν ἐκτακτικόν τρόπον ἐκμεταλλεύσεως τῆς πεδινῆς περιοχῆς τῶν Σερρῶν καί διά τοῦτο οἱ ἀποδόσεις τῆς ἦταν τυχαῖες καί συμπτωματικές. Ἀντιθέτως, εἰς τίς παρυφές τοῦ κάμπου, ἰδιαίτερα εἰς τά

1. Ν. Ἀναγνωστόπουλος, Ὁ κάμπος τῶν Σερρῶν, σ. 77.

2. Ν. Ἀναγνωστόπουλος, Ὁ κάμπος τῶν Σερρῶν, σ. 77.

Νταρνακοχώρια και την περιοχή του Παγγαίου, είχαν αναπτυχθεί ελεύθερα χωριά, πυκνά, τα όποια εφήρμοζαν, κατά κάποιον τρόπο, με τα μέσα της εποχής εκείνης, έντατικότερο σύστημα εκμεταλλεύσεως της γης και γι' αυτό αρκετά είχαν ευδαιμονίσει.

Η «αγροτική πίστις» επί τουρκοκρατίας ήταν σχεδόν ανύπαρκτη. Τα διατιθέμενα κεφάλαια για την καλλιέργεια της γης ήταν ανεπαρκέστατα και συνετέλεσαν ελάχιστα εις την προαγωγή της γεωργίας, γι' αυτό οι γεωργοί προσέτρεχαν εις τούς τοκογλύφους και δανείζονταν με ύψηλότατα επιτόκια για την εποχή εκείνη (20 - 35%). Οι Γεωργικοί Συνεταιρισμοί ήταν άγνωστοι εις τόν Νομό Σερρών. Μόνον για την έπεξεργασία γεωργικών προϊόντων (σαγιάκα, ύφασματα, νήματα έριου, βάμβακος κλπ.) υπήρχε ένας ύποτυπώδης Συνεταιρισμός.

Άξιομνημόνευτο σύστημα Συνεταιρισμού για τή μεταφορά και διάθεση των προαναφερθέντων σερραϊκών προϊόντων υπήρξαν τά περίφημα «καραβάνια» εκ Σερρών. Πρός διευκόλυνσιν του έμπορίου τούτου είχαν ιδρυθεί εις τή Βιέννη, Βουδαπέστη, Βενετία, Τεργέστη και άλλου Έλληνικοί Έμπορικοί Οίκοι και Τράπεζες για τή διάθεση των προϊόντων αυτών.

Αυτή ήταν ή κατάσταση της γεωργίας και των Σερραίων γεωργών, όταν ελευθερώθηκε ή περιοχή τό 1913 από τόν έλληνικό στρατό.

Η γεωργία άσκειτο κατά τόν μάλλον έκτατικό, άναχρονιστικό και έμπειρικό τρόπο, χωρίς καμία έπιστημονική μέθοδο, από κολλήγους. Οι γεωργοί ήταν ύπόδουλοι στους Τούρκους μπέηδες, χωρίς καμία ασφάλεια και ποτέ σίγουροι εάν τήν έπομένη θά παρέμεναν στά χωριά τους, όπου είχαν γεννηθεί και ένταφιάσει τούς γονείς τους. Οι «είλωτες της άρχαίας Σπάρτης» εύρισκοντο εις καλύτεραν θέση, διότι είχαν εύκαιρίες άπολυτρώσεως.

Μέ τήν άπόκτηση της πολιτικής και έθνικης έλευθερίας των κατοίκων υπό του έλληνικού στρατού, έτέθησαν οι βάσεις της άποκτήσεως και της οικονομικής άπολυτρώσεως των Σερραίων άγροτών. Πράγματι, ή τότε Κυβέρνηση έσπευσε, μέ τήν άπελευθέρωση της Μακεδονίας, νά άπαγορεύσει τίς δικαιοπραξίες επί των τουρκικών άκινήτων εις τίς νέες χώρες διά σειράς Νομοθετημάτων για νά προλάβει τίς άθρόες τότε εικονικές άγοραπωλησίες επί των τουρκικών κτημάτων, τά όποια οι φεύγοντες Τούρκοι ιδιοκτήτες πωλούσαν σέ έξευτελιστικές τιμές, πολλές φορές δέ και έναντι εικονικού τιμήματος σέ έπιτήδειους Έλληνες.

Ο έπακολουθήσας Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος παρεμπόδισε τήν άμεση λύση του άγροτικού προβλήματος εις τόν Νομό Σερρών. Έν τούτοις και κατά τή διάρκεια των πολέμων αυτών έγένητο ή άναγκαία νομοπαρασκευ-

αστική ἐργασία γιά τήν ἀναγκαστική ἀπαλλοτριώση τῶν τοιφλικιῶν. Ἡ ἐφαρμογή τῆς ἀπαλλοτριώσεως αὐτῆς ἄρχισε καί ὀλοκληρώθηκε μετά τή Μικρασιατική Καταστροφή καί τήν ἐπιτακτική ἀνάγκη τῆς ἀποκαταστάσεως καί τῶν ἀγροτῶν προσφύγων.

Ἡ ἀποκατάσταση τῶν προσφύγων ὑπῆρξε ἄθλος, τόν ὁποῖο μόνον ὁ ἑλληνικός πατριωτισμός καί ἡ ἑλληνική ἀποφασιστικότητα μποροῦσαν νά ἐπιτελέσουν. Τό Ἑλληνικό Κράτος, μέ τή συνδρομή τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ἀνέθεσε τό τεράστιο ἐκεῖνο ἔργο στήν Ἐπιτροπή Ἀποκαταστάσεως τῶν Ἀγροτῶν Προσφύγων (Ε.Α.Π.), οἱ ὁποῖοι εἰς τόν Ν. Σερρῶν ἀνήλθαν εἰς 81.724 ἄτομα, προερχόμενα κυρίως ἐκ Μ. Ἀσίας, Θράκης, Πόντου, καί Βουλγαρίας³.

Ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποκατάστασης τῶν προσφύγων ἐπετάχυνε καί τήν ἐκτέλεση ἐνός ἔργου, τό ὁποῖον ἀποτελεῖ δεύτερον ἄθλο τῆς ἑλληνικῆς ζωτικότητας καί δραστηριότητας. Πρόκειται γιά τά ἀποστραγγιστικά ἔργα, τά ὁποῖα εὐλόγως ὀνομάσθηκαν παραγωγικά, διότι δι' αὐτῶν:

1. Ἀποστραγγίσθηκαν 175.000 στρέμματα, τά ὁποῖα ἐκαλύπτοντο ὑπό τῶν ὑδάτων, ἀποτελοῦσαν νοσογόνους ἐστίες καί γι' αὐτό ἦταν ἀνεκμετάλλευτα γεωργικῶς.

2. Προστατεύθηκαν ἀπό τίς πλημμύρες 250.000 στρέμματα, τά ὁποῖα πλημμύριζαν περιοδικά καί μόνο κατά μικρές περιόδους τοῦ ἔτους ἐκαλλιεργοῦντο, μέ κίνδυνο καταστροφῆς τῶν ἐσοδειῶν.

3. Κατέστησαν ἀρδεύσιμα 30.000 στρέμματα καί διά τῆς ἐπεκτάσεως τῶν ἀρδευτικῶν ἔργων ἐπεκτάθηκε ἡ ἀρδευση καί σέ ἄλλες περιφέρειες.

4. Ἀπηλλάγη ὁ Ν. Σερρῶν ἀπό τήν ἐλονοσία, ἡ ὁποία ὄχι μόνον προσέβαλλε τούς κατοίκους καί τούς προδιέθετε εἰς τή φυματίωση, ἀλλά καί ἐμείωνε σοβαρά τήν ἐργατική τους ἀποδοτικότητα.

Τή μελέτη καί ἐκτέλεση τῶν ἔργων τῶν πεδιάδων Σερρῶν καί Δράμας ἀνέλαβαν οἱ Ἐταιρεῖες «Τζών Μόνικς καί Υἱοί» καί «Πιοῦλεν καί Σία», τήν 20ή Ὀκτωβρίου 1928.

Τά δαπανηθέντα ὑπό τοῦ Κράτους ποσά ἀνήλθαν γιά τά ἔργα αὐτά εἰς 1.780.000.000 προπολεμικές δραχμές καί καταναλώθηκαν ἀπό τό 1926 μέχρι τό 1936, ὅποτε ἰδρύθηκε τό Ε.Τ.Υ.Ε.Μ., τό ὁποῖο ἐξακολούθησε τήν συμπλήρωση τῶν ὡς ἄνω ἐκτελεσθέντων ἔργων. Μετά τόν Β' Παγκόσμιον Πόλεμο ἔλαβε τό ὄνομα Υ.Π.Ε.Μ. καί ἀργότερα Υ.Ε.Β.

Ἀπαραίτητη ὅμως προϋπόθεση τῆς ἐπιτυχίας τῶν παραγωγικῶν ἔργων ἀποτελεῖ ἡ κατασκευή ὀρεινῶν ὑδρονομικῶν ἔργων ὑπό τῆς Δασικῆς Ὑψη-

3. Ν. Τζελέπης, Ἡ Ἐξέλιξη τοῦ πληθυσμοῦ κλπ. Σερραϊκά Χρονικά, τόμος 10^{ος}, σ. 137.

ροεΐας τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας. Διά τῶν τεχνικῶν ἔργων ἐπιδιώχθηκε ἡ διευθέτηση τῶν ὄρεινῶν κοιτῶν τῶν χειμάρρων, ἀποτρεπομένων τῶν ἀποπλύσεων καί συγκρατουμένου ἐπὶ τόπου τοῦ παραγομένου στερεοῦ ὕλικου, τοῦ ὁποίου ἡ μεταφορὰ πρὸς τὴν πεδιάδα προκαλεῖ μεγάλες ζημιές. Τέτοια τεχνικά ἔργα εἶναι τὰ φράγματα (λιθόκτιστα ἢ ξηρολίθινα, τὰ συρματοπλεκτα, κλαδοπλέγματα, στραγγιστικοὶ τάφροι κλπ.).

Μέ τὰ φυτοκομικά ἔργα ἐπιδιώχθηκε ἡ δημιουργία κανονικοῦ ὕδρονομικοῦ δάσους διὰ τῆς ἐγκαταστάσεως, κατὰ τίς ἐκάστοτε περιπτώσεις, ποώδους, θαμνώδους ἢ δενδρώδους βλαστήσεως.

Ἡ κατοχὴ τοῦ νομοῦ Σερρῶν ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς καί Βουλγάρους, ὄχι μόνον ἀνέστειλε τὴν περαιτέρω ἐκτέλεση τῶν ἔργων ἀλλὰ καί ἐπέφερε μεγάλες καταστροφές ἐπὶ τῶν ἐκτελεσθέντων. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση τοῦ Νομοῦ ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους, κατεβλήθη προσπάθεια γιὰ τὴν ἐπανόρθωση τῶν ζημιῶν καί γιὰ τὴν περαιτέρω τελειοποίηση, βελτίωση καί ἐξασφάλιση αὐτῶν, δι' ἐκτελέσεως ὄρεινῶν ὕδρονομικῶν ἔργων, ἀποβλεπόντων κυρίως εἰς τὴν ἀνακοπή καί ἐξάλειψη τῶν χειμάρρων.

Συνεταιρική Ὀργάνωση

Ἡ ἴδρυση τῶν Συνεταιρισμῶν χρονολογεῖται ἀπὸ τὸ 1919 μέ μικρὸ ἀριθμὸ Συνεταιρισμῶν. Ἡ δραστηριότητά τους ὅμως ἀρχίζει κυρίως ἀπὸ τὸ 1923, μετὰ τὴν ἐγκατάσταση τῶν προσφύγων, ἰδίως κατὰ τὴν περίοδο 1927 καί 1928. Ἡ ἀθρόα ἴδρυση τῶν Συνεταιρισμῶν συμπίπτει μέ τὴν διακοπὴ χορηγήσεως δανείων καί ζωοτροφῶν ἀπὸ τὴν Ε.Α.Π.

Ἀπὸ τὸ 1922 λειτουργεῖ εἰς τὴν πόλη τῶν Σερρῶν ἡ Ἐνωσις Γεωργικῶν Συν/σμῶν, μέ 150 συνεταιρισμοὺς ἐγγεγραμμένους εἰς αὐτήν.

Ἀγροτική Πίστις

Ἡ ἀγροτική πίστις, ὑπὸ τὴν καθαρῶς τραπεζικὴ τῆς μορφῆ, ἠσκειτο ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἀπὸ τὸ 1925 μέχρι τὸ 1929, ὅποτε ἀνέλαβε τὴν ἄσκησίν της ἡ νεοϊδρυθεῖσα Ἀγροτικὴ Τράπεζα Ἑλλάδος (Α.Τ.Ε.), ἀντιπροσωπευομένη εἰς τὸν Ν. Σερρῶν ἀπὸ τὸ Ὑποκατάστημα τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς.

Ἀπὸ τὸ 1930 χορηγοῦνται ὑπὸ τῆς Α.Τ.Ε. καλλιεργητικά δάνεια ἐπὶ προσωπικῇ ἐγγυήσει. Ἐπιπροσθέτως, εἰς τὰ καπνοχώρια χορηγοῦνται καπνοπαραγωγικά δάνεια μέ πλασματικὸ ἐνέχυρο τοῦ καπνοῦ. Τὰ δάνεια αὐτὰ ἦταν ἀποκλειστικά ἀτομικά. Οἱ Συνεταιρισμοὶ ἐχρησιμοποιοῦντο μόνον πρὸς διευκόλυνσιν τῆς χορηγήσεως δανείων καί οὐδέποτε γιὰ τὴν ἄσκηση πραγματικῆς Συνεταιριστικῆς Πίστεως.

Ἀργότερα, μετά τό 1932, ἄρχισε ὑπό τῆς Α.Τ.Ε. καί ἡ χορήγηση μεσοπροθέσμων δανείων γιά τήν ἀγορά ζώων, ἐργαλείων, μηχανημάτων καί ἀρδευτικῶν βελτιώσεων.

Μέχρι τό 1940 ἰδρύθηκαν εἰς τόν νομό Σερρῶν Ἴνστιτούτα σιτηρῶν, βάμβακος, καπνοῦ, βελτιώσεως καί διατροφῆς ζώων, τά ὅποια συνετέλεσαν σημαντικά στή δημιουργία νέων ποικιλιῶν καί καλλιεργητικῶν βελτιώσεων γιά τήν αὔξηση τῆς παραγωγῆς καί τοῦ εἰσοδήματος τοῦ παραγωγοῦ.

Σημαντικό ἐπίτευγμα τοῦ Ἴνστιτούτου σιτηρῶν εἶναι ἡ σποροπαραγωγή καί ἡ διάθεση στούς παραγωγούς τῆς ποικιλίας μαλακοῦ σίτου «μεντάνα», ἡ ὅποια πολλαπλασίασε τίς ἀποδόσεις τῶν σιτηρῶν.

Τό ἔτος 1934 ἰδρύθηκε στήν πόλη τῶν Σερρῶν ὑπό τῶν Σερραίων γεωπόνων Δ. Κιουτσίκη καί Γ. Βαλαμώτη καί τοῦ Δ. Στεφανίδη (Οἰκονομικοῦ) ἡ «Α.Ε. Γεωπονική», παραγωγῆς δενδρουλλίων ἐκλεκτῶν ποικιλιῶν φρούτων, μέ εἰσαγωγή ἐμβολίων κυρίως ἀπό τήν Ἰταλία.

Τό πρῶτο φυτώριο τῆς «Γεωπονικῆς» εὑρίσκετο πλησίον τοῦ Σιδηροδρομικοῦ Σταθμοῦ Σερρῶν, ἔναντι τοῦ Ἡρώου τῆς πόλεως καί στή συνέχεια μετά τόν Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο δημιουργήθηκαν καί ἄλλα φυτώρια (περιοχή Σκουτάρεως) καί σέ ἄλλες περιοχές τῆς χώρας.

Μέ τή «Γεωπονική» σημειώθηκε πραγματική κοσμογονία μετά τήν Κατοχή (1940) στή δενδροκομία, ὄχι μόνο στόν Ν. Σερρῶν ἀλλά καί σέ ὁλόκληρη τή χώρα, διότι ἐπί τουρκοκρατίας παρήγοντο σποραδικά κοινά φρούτα, γιά ἐπιτόπια κυρίως κατανάλωση. Τά φυτώρια αὐτά συνετέλεσαν στήν προώθηση τῆς δενδροκομίας καί σέ πολλές περιοχές τῆς χώρας, ὥστε νά καταλάβει αὐτή τήν πρώτη θέση μεταξύ τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων. Χιλιάδες τόννοι ἐκλεκτῶν ποικιλιῶν ἐξάγονται σήμερα στό ἐξωτερικό.

Μετά τό 1945, μέ τήν ἀπελευθέρωση τοῦ Νομοῦ καί τήν ἀπομάκρυνση τῶν κατακτητῶν, ἄρχισε ἡ ἐντατική ἐνίσχυση τῆς γεωργίας.

Τά πρῶτα ἐφόδια τῆς Ἀμερικανικῆς Βοήθειας (UNRA) σέ ζῶα, ἐργαλεῖα καί μηχανήματα κατά τό 1946 ἦταν ἀνεπαρκῆ καί κατά τό πλεῖστον παλαιᾶς τεχνολογίας.

Παράλληλα ἐνήργησε καί ἡ Ἀγροτική Τράπεζα Ἑλλάδος, διά τῆς χορηγήσεως μεσοπροθέσμων δανείων γιά τήν ἀγορά ζώων, μηχανημάτων καί ἐργαλείων, καίτοι οἱ οἰκονομικές δυνατότητές της ἦταν περιορισμένες κατά τήν ἐποχή ἐκείνη.

Κατά τό 1947 ἄρχισε ἡ ἐξυγίανση τῶν παθογενῶν ἀλατούχων ἐδαφῶν, κυρίως τῶν περιοχῶν τῶν χωριῶν Προβατᾶς, Βαμβακιά, Ἀναγέννηση, μέ τήν καλλιέργεια τοῦ ρυζιοῦ. Αὐτή συνετέλεσε στό νά ἀποπλυθοῦν τά ἄλατα

μέ τά ρέοντα ύδατα καί μετά πάροδο ἐτῶν νά καταστοῦν κατάλληλα καί γιά ἄλλες καλλιέργειες.

Καλλιεργητικές φροντίδες καί βελτιώσεις

Μετά τό 1950, μέ τίς προσπάθειες πού κατέβαλαν οἱ Ὑπηρεσίες τῆς Α.Τ.Ε. καί τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας, γενικεύθηκε ἡ χρήση τῶν χημικῶν λιπασμάτων, ἡ ὀρθολογική ὅμως χρησιμοποίηση αὐτῶν (σχέση ἄζωτου - φωσφόρου - καλίου) χρονολογεῖται μετά τό 1960. Ἡ χρησιμοποίηση τῶν νέων φυτοφαρμάκων, ἐντομοκτόνων, παρασιτοκτόνων (DDT - ἑξαχλωριούχον βενζόλιο, δισυστηματικά) καί ζιζανιοκτόνων γενικεύθηκε καί ἔτσι συνετέλεσε σημαντικά εἰς τήν καταπολέμηση τῶν ἀσθενειῶν καί ζιζανίων, εἰς τήν αὔξηση τῆς παραγωγῆς καί τήν μείωση τοῦ κόστους τῶν προϊόντων. Ἀναφέρεται ἰδιαίτερα ὅτι τό DDT (ἡ χρήση τοῦ ὁποίου ἀπαγορεύθηκε πρό εικοσαετίας περίπου) συνετέλεσε σημαντικά εἰς τήν ἐξάλειψη τοῦ ἐλώδους πυρετοῦ εἰς τόν Ν. Σερρῶν μέ τήν καταπολέμηση τοῦ ἀνωφελοῦς κώνωπος.

Ἡ σπορά ὄλων σχεδόν τῶν καλλιεργειῶν (σιτηρά - βάμβαξ - μηδική - ἀραβόσιτος κ.ἄ.) γίνεται σήμερα μέ μηχανές, μέ ἀποτέλεσμα νά ἐξοικονομοῦνται σημαντικές ποσότητες σπόρου, ἐργατικῶν καί νά ἐπιτυγχάνονται καλύτερες ἀποδόσεις. Κατά τή σπορά κυρίως τοῦ βάμβακος, ἀραβοσίτου, ἡλιάνθου κ.ἄ., γιά νά γίνουν τά σκαλίσματα διά μηχανικῶν μέσων, ἐφαρμόσθηκε νέα τεχνολογία, δηλαδή «μεγάλες ἀποστάσεις μεταξύ τῶν γραμμῶν σπορᾶς καί μικρές ἀποστάσεις ἐπί τῶν γραμμῶν».

Ἡ χρησιμοποίηση βελτιωμένων σπόρων, σιτηρῶν, μηδικῆς, σακχαροτεύτλων, ὑβριδίων ἀραβοσίτου, ἡλιάνθου κλπ. συνετέλεσαν εἰς τήν αὔξηση τῆς παραγωγῆς καί τοῦ εἰσοδήματος τοῦ παραγωγοῦ.

Ἡ συγκομιδή τῶν σιτηρῶν, τοῦ βάμβακος, τοῦ ἀραβοσίτου, γίνεται σχεδόν ἐξ ὀλοκλήρου διά μηχανικῶν μέσων.

Ἄρδεύσεις

Αὐξήθηκαν σημαντικά οἱ ἄρδευόμενες ἐκτάσεις καί ἀνῆλθαν ἀπό 50.000 στρέμματα (τό 1950) σέ 700.000 στρέμματα περίπου (τό 1996). Ἐπιβάλλεται ἡ ἀποπεράτωση τῶν ἄρδευτικῶν δικτύων Κερκίνης - Λειβαδιᾶς, Μεγαλοχωρίου - Μαυροθαλάσσης, Χρυσοχώραφον - Σκουτάρεως καί νοτίου Πετρισιῦ. Ἀκόμη πρέπει νά χρησιμοποιηθοῦν τά ὑπόγεια ὕδατα τῆς περιοχῆς μέ γεωτρήσεις.

Πρέπει ἐπίσης νά ἀξιοποιηθοῦν πλήρως οἱ πηγές γεωθερμίας γιά τή

θέρμανση θερμοκηπίων παραγωγῆς πρωίμων κηπευτικῶν καί ἀνθέων. Ἀκόμη πρέπει νά ἀποπερατωθοῦν οἱ δύο κεντρικές διώρυγες ὕδατος, πού θά διασχίζουν ὁλόκληρη τήν πεδινή περιοχή.

Νέες καλλιέργειες

Τό 1960 ἄρχισε ἡ καλλιέργεια ζαχαροτεύλων εἰς τόν Ν. Σερρών πρός κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν τῆς χώρας καί αὔξησι τοῦ εἰσοδήματος τοῦ παραγωγοῦ εἰς τήν πεδινή περιοχή καί τό 1972 ἡ συστηματική καλλιέργεια ἡλιάνθου διά βελτιωμένου σπόρου εἰς τή λοφώδη κυρίως περιοχή, πρός περιορισμόν τῆς σιτοκαλλιέργειας.

Σημαντική ἐπίσης ὑπῆρξε ἡ προώθησι τῆς καλλιέργειας τῆς βιομηχανικῆς ντομάτας ἀπό τό 1970 εἰς τά ἀρδευόμενα ἐδάφη.

Ἡ ἐκμηχάνισι τῆς γεωργίας εἰς τόν Ν. Σερρών

Ὁ μηχανολογικός ἐξοπλισμός τῆς γεωργίας τοῦ Ν. Σερρών αὐξήθηκε σημαντικά κατά τήν τελευταία 20ετία, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τά μηχανήματα κατεργασίας τοῦ ἐδάφους, τά ἀντλητικά συγκροτήματα καί τά μηχανήματα συλλογῆς κλπ. προϊόντων. Ἡ ἐπιχειρούμενη εἰς τούς διαφόρους γεωργικούς τομεῖς ἐντατικοποίησι στηρίζεται εἰς τόν ἐξοπλισμόν τῶν ἐκμεταλλεύσεων μέ τά ἀπαραίτητα γεωργικά μηχανήματα, διά τῆς χρήσεως τῶν ὁποίων ἐξοικονομοῦνται ἐργατικά χέρια καί ἐπιτυγχάνεται ἡ ἔγκαιρη καί ἀρτιότερα διεξαγωγή πολλῶν γεωργικῶν ἐργασιῶν.

Γενικά, δυνάμεθα νά εἰπώμεν ὅτι ὁ ἐλκυστήρας καί ἡ ἐν γένει ἐκμηχάνισι ἔχει ἰδιαιτέρα σημασία διά τόν Ν. Σερρών, διότι, ὑπό ὠρισμένες προϋποθέσεις, τό κόστος ἐργασίας του εἶναι μικρότερον τῶν ἄροτριῶντων. Τά ἀνωτέρω μέσα συμβάλλουν εἰς τήν ἐπίτευξι ὑψηλῶν ἀποδόσεων, μείωσι τοῦ κόστους παραγωγῆς τῶν προϊόντων, αὔξησι τῆς παραγωγικότητος τῆς ἐργασίας καί τοῦ ἐδάφους.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα πλήρους ἐκμηχανίσεως τῶν ἐργασιῶν εἰς τόν Νομόν εἶναι ἡ καλλιέργεια τοῦ ἀραβοσίτου διά καρπόν, ὡς ἀναλύεται κατωτέρω.

Ἡ σπορά, τό σκάλισμα, ἡ συγκομιδή καί ὁ ἀλωνισμός γίνονται διά μηχανικῶν μέσων. Μέ τόν ἀλωνισμό ὁ καρπός δέν τοποθετεῖται εἰς σάκους ἀλλά εἰς τήν πλατφόρμα τοῦ ἐλκυστήρα ἢ τοῦ αὐτοκινήτου, εἰς περιπτωσιν δέ ὑψηλῆς ὑγρασίας τοῦ καρποῦ ἀραβοσίτου, ἄνω τῶν 14° Κ, μειώνεται αὐτή ἐπί τόπου δι' ἄλλου μηχανήματος καί ἐπαναφέρεται εἰς τήν πλατφόρμα τοῦ αὐτοκινήτου γιά νά πάρει κατόπιν τήν ἄγουσα πρός πώλησι.

Ἡ κτηνοτροφία τοῦ Νομοῦ Σερρών

Ὅπως προαναφέρθηκε, ἡ γεωργία τῆς πεδινῆς περιοχῆς τοῦ Νομοῦ ἦταν πολὺ περιορισμένη, διότι οἱ γαιοκτῆμονες ἐπέλεξαν τὰ πλουσιότερα ἐδάφη, τὰ ἐμπλουτιζόμενα, κατὰ καιροὺς, ἀπὸ τίς φερτές ὕλες τῶν πλημμυρῶν τοῦ Στρυμόνα. Αὐτὰ ἦταν καὶ τὰ μόνα πού ἐκαλλιεργοῦντο «μέ ἄφθονες σοδειές», ὡσὰκις δέν παρασύρονταν ἀπὸ τὰ ὕδατα πού κατὰ καιροὺς ὑπερχεΐλιζαν ἀπὸ τὴν κοίτη τοῦ ποταμοῦ. Οἱ ὑπόλοιπες ἐκτάσεις παρέμειναν ὡς βοσκές γιὰ τὰ νομαδικὰ πρόβατα πού κατέβαιναν τὸν χειμῶνα ἀπὸ τὴν ὄρεινὴν περιοχὴ καὶ διαχειμάζαν εἰς αὐτήν.

Οἱ τοιφλικοῦχοι ἐπίσης διατηροῦσαν ἀγέλες ἵππων ἀναπαραγωγῆς, ἀπὸ τίς ὁποῖες, χωρὶς πολλὰς φροντίδες καὶ δαπάνες, ἐξασφάλιζαν ἱκανοποιητικὰ εἰσοδήματα.

Τὰ γεωργοκτηνοτροφικὰ αὐτὰ εἰσοδήματα τὰ ἀπολάμβαναν οἱ ἐλάχιστοι γαιοκτῆμονες, κατὰ τὰ ἔτη βέβαια πού τὰ ἐπετύγγαναν ἀπὸ τὰ καλλιεργούμενα, κατόπιν ἐπιλογῆς, ἐδάφη, γι' αὐτὸ δημιουργήθηκε ἡ ἐντύπωση ὅτι ὄλος ὁ κάμπος τῶν Σερρῶν περικλείει εἰς τὰ σπλάχνα του χρυσόν («Σέρρες οὐδασὶ ἄλτίν γιουδασί»), ἔλεγον χαρακτηριστικὰ οἱ Τοῦρκοι.

Μὲ τὴν ἀποπεράτωση τῶν παραγωγικῶν ἔργων, εἶναι σίγουρος πλέον ὁ παραγωγὸς γιὰ τίς «σοδειές» του, ἡ γῆ ἄρχισε νὰ καλλιεργεῖται ἐντατικὰ καὶ νὰ ἀποδίδει ἱκανοποιητικὰ λόγω τῆς γονιμότητάς της. Ἡ νομαδικὴ κτηνοτροφία ἄρχισε σιγά-σιγά νὰ μετατρέπεται σὲ στατικὴ, τὰ βουδάλια νὰ περιορίζονται καὶ τὴ θέση τους νὰ καταλαμβάνουν οἱ ἀγελάδες, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁποίων ἦταν μικρὸς καὶ συνίστατο ἀπὸ ντόπια ἀβελτίωτα ζῶα, πού τὰ διατηροῦσαν γιὰ νὰ ἀποκτήσουν κυρίως κατάλληλα βόδια γιὰ ἀρόσεις καὶ γιὰ κρεατοπαραγωγή.

Γιὰ τὴν βελτίωση τοῦ βοϊκοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Νομοῦ εἰσήχθησαν κατὰ καιροὺς, μέχρι τὸ 1940, ἀπὸ τὸν Γεωργοκτηνοτροφικὸ Σταθμὸ Σερρῶν βελτιωμένες ἀγελάδες ξενικῆς προελεύσεως (φαιὰ τῶν Ἴαλων, σβίτς, γαλλικὴ *tarantaise* καὶ ἀσπρόμαυρη ὀλλανδική).

Παράλληλα, γιὰ τὴν κάλυψη τῶν ἀναγκῶν τῆς πόλεως σὲ νωπὸ γάλα, εἰσήχθησαν βελτιωμένα ζῶα ἀπὸ τὸ Ἀγροτικὸν Ὁρφανοτροφεῖον Σερρῶν, ἀπὸ τὸν Κ. Μαρούλη καὶ ἀπὸ ἀρκετοὺς ἄλλους ἰδιώτες.

Μετά τὸν Β' Παγκόσμιον Πόλεμον ἡ ἐκμηχάνιση τῆς γεωργίας, ἡ προώθηση τῶν βελτιωμένων σπόρων, φυτῶν καὶ ζώων, ἡ τεχνητὴ γονιμοποίηση, ἡ χρησιμοποίησις τῶν λιπασμάτων καὶ φαρμάκων γιὰ τὴν φυτικὴν καὶ ζωικὴν παραγωγή, ἡ προώθηση τῆς καλλιέργειας τῶν ζακχαροτεύτων καὶ τῆς βιομηχανικῆς ντομάτας, καθὼς καὶ ἡ ἴδρυσις γεωργικῶν βιομηχανιῶν (σακχα-

ρουργείου, κονσερβοποιείων, όρυζομύλων, γαλακτοκομείων, ψυγείων, ζωοτροφών, σφαγείων κ.ά.), συνέβαλε στη σημαντική αύξηση του εισοδήματος των παραγωγών της περιοχής. Έκείνο όμως πού συνετέλεσε στην προώθηση της άγελαδοτροφίας και της γαλακτοπαραγωγής εις τόν Νομό ήταν ή ίδρυση τό 1962 του έργοστασίου γάλακτος Α.Ε. ΣΕΡΓΑΛ από τήν Α.Τ.Ε. και τήν Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών Ν. Σερρών. Διότι ό κτηνοτρόφος ήταν εκ των προτέρων εξασφαλισμένος για τή διάθεση του προϊόντος του, σέ τιμές μάλιστα πού καθορίζονταν από τήν πολιτεία.

Η άσκηση της άγελαδοτροφίας μέ βελτιωμένα ζώα στην περιοχή αποβλέπει στην καλλιτέρα αξιοποίηση των ζωοτροφών και των φυσικών του πόρων, στην παραγωγή γάλακτος και κρέατος για τήν κάλυψη των αναγκών της χώρας. Δηλαδή ό άγελαδοτρόφος παράγει γάλα και κρέας μέ τήν πάχυνση των μοσχαριών του μέχρι τόν 16ο μήνα της ηλικίας τους.

Η μορφή αυτή της έκμεταλλεύσεως των αγελάδων (γάλα-κρέας) θεωρείται πλέον ισορροπημένη για τήν παραγωγή, γι' αυτό επικρατεί στην Ίταλία τό γνωμικό: «Chi sta sulle due staffe facilmente resta sulla sella», όποιος, δηλαδή, στηρίζει τά πόδια του στους δύο αναβολείς, εύκολότερα κάθεται στη σέλα του άλόγου.

Και οι άλλοι κλάδοι της κτηνοτροφικής παραγωγής προωθήθηκαν ικανοποιητικά. Τό 1977 ιδρύθηκε στην περιοχή Νιγρίτας, από τήν Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών Βισαλτίας, για τήν έξυτηρέτηση των μελών της, σύγχρονη πτηνοτροφική μονάδα (έκκολαπτήριο, σφαγείο, ψυγείο).

Ο κλάδος επίσης της χοιροτροφίας μέ βελτιωμένα ζώα προωθήθηκε σημαντικά μέ τήν ίδρυση, από τήν Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών Σερρών, χοιροτροφικής μονάδας αναπαραγωγής και παχύνσεως χοιριδίων. Οι αποδόσεις των προβάτων πολλαπλασιάσθηκαν μέ τή βελτίωση της φυλής και της διατροφής τους. Εις τήν πεδινή περιοχή συναντάται ή σερραϊκή φυλή προβάτου, γνωστή από τά χρόνια της τουρκοκρατίας ακόμη εις όλόκληρη τήν Τουρκία. Τά πρόβατα της φυλής αυτής είναι μεγαλόσωμα, όμοιόμαλλα (ροούντα) και φημίζονται για τή γαλακτοπαραγωγή τους, τήν πρωϊμότητά τους, τήν κρεατοπαραγωγή και τήν παραγωγή άμνων εύκόλως παχυνόμενων. Γενικά, οι αποδόσεις των προβάτων πολλαπλασιάσθηκαν μέ τή βελτίωση της φυλής και της διατροφής τους.

Η ίδρυση μονάδας σφαγής και έπεξεργασίας κρέατος από τήν Ένωση Γεωργ. Συνεταιρισμών Σερρών θά εξασφαλίσει τίς προϋποθέσεις για τήν αποδοτικότερη, υγιεινότερη και καλλίτερη αξιοποίηση του κρέατος προς όφελος των κτηνοτρόφων παραγωγών, των καταναλωτών και της έθνικής μας οικονομίας.

Μέ τό έντατικό, λοιπόν, σύστημα καλλιεργείας καί έκμεταλλεύσεως, κατά τόν καλλίτερο τρόπο, τών φυσικῶν πόρων τῆς πεδινῆς περιοχῆς καί τήν έπεξεργασία τῆς γεωργοκτηνοτροφικῆς παραγωγῆς ἀπό τίς γεωργικές βιομηχανίες, μπορεῖ νά λεχθεῖ σήμερα ὅτι ὁ κάμπος τῶν Σερρῶν, λόγω τῆς γονιμότητας καί παραγωγικότητάς του, περικλείει πράγματι στά σπλάγγνα του χρυσόν, πράσινον ὅμως χρυσόν, ὅπως ὀρθῶς χρησιμοποίησε τή φράση αὐτή ὁ Πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, στίς 16.12.1977 στή Βουλή τῶν Γάλλων γεωργῶν.

Μελισσοκομία

Ἡ εξέλιξη τῆς Μελισσοκομίας ἀναπτύσσεται λεπτομερῶς εἰς τόν 11ο τόμο τῶν «Σερραϊκῶν Χρονικῶν», τό 1993, σελ. 151-178.

Ὁ ἀγροτικός πληθυσμός

Εἰς τόν 10ον καί 12ον τόμον ἀναλύεται μεθοδικά ἡ εξέλιξη καί ἡ πληθυσμακή κατάσταση τοῦ Ν. Σερρῶν.

Ὁ Νομός Σερρῶν καταλαμβάνει ἔκταση 3.970.000 στρεμμάτων, ἀπό αὐτά δέ καλλιεργοῦνται 1.515.000 στρέμματα, δηλαδή 38% καί ποτίζονται 700.000 στρέμματα, ἤτοι 46% τῆς καλλιεργουμένης.

Οἱ βοσκοτόποι καταλαμβάνουν ἔκταση 1.145.000 στρεμμάτων, τά δάση 880.000 στρέμματα, οἱ συνοικισμοί, τά ρεύματα οἱ δρόμοι κλπ. 430.000 στρέμματα.

Ἀπό τή συνολική ἔκταση τοῦ Ν. Σερρῶν:

1.905.000	στρέμματα	βρίσκονται	στήν	πεδινή	περιοχή
1.369.000	»	»	»	ἡμιπεδινή	περιοχή
696.000	»	»	»	ὄρεινή	περιοχή.

Στό περιβάλλον αὐτό τοῦ Ν. Σερρῶν, σύμφωνα μέ τά ὀριστικά στοιχεῖα τῆς Ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας γιά τό 1993, διατηρήθηκαν 48.000 βοοειδῆ, δηλαδή τό 1/12 τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῆς χώρας, 167.935 πρόβατα καί 123.405 αἴγες.

Ἀπό τά προαναφερθέντα ζῶα ἔχουν παραχθεῖ: Γάλα ἀγελάδος 57.000 τόνοι, δηλαδή τό 1/12 τῆς συνολικῆς παραγωγῆς γάλακτος τῆς χώρας, πρόβάτων 14.000 τ. καί αἰγῶν 11.000 τ. Κρέας βοειδῶν 7.100 τόνοι, δηλαδή τό 1/11 τῆς συνολικῆς παραγωγῆς κρέατος τῆς χώρας, πρόβάτων 1.660 τ. καί αἰγῶν 1.000 τόνοι.

Εὐρωπαϊκή Ἐνωση

Ἡ σύνδεση τῆς Ἑλλάδας μέ τήν Εὐρωπαϊκή Κοινή Ἀγορά ἐπιβάλλει τήν ἀλλαγὴ τοῦ καλλιεργητικοῦ μας συστήματος.

Ὁ Νομός Σερρών, ὡς προαναφέρθη, διακρίνεται γιά τήν ἀγελαδοτροφία του καί γιά τήν παραγωγή της (γάλα-κρέας), διότι μέ τά προϊόντα αὐτά συμμετέχει σημαντικά στή διαμόρφωση τοῦ κτηνοτροφικοῦ εἰσοδήματος τῆς περιοχῆς καί τοῦ εἰσοδήματος τῆς βοοτροφίας τῆς χώρας. Διά τοῦτο θά προσθέσω ἐλάχιστα διά τήν προοπτικὴν ἐξελίξεως τῆς ἀγελαδοτροφίας στήν περιοχή τοῦ Νομοῦ μετά τήν ὀριστικὴ ἔνταξη τῆς Ἑλλάδος εἰς τήν Εὐρωπαϊκὴν Ἐνωση (Ε.Ε.) ὡς ἰσοτίμου μέλους.

Ὅπως εἶναι γνωστό, οἱ περιοσσότερες χῶρες τῆς Ε.Ε. καί ἰδίως ἡ Γαλλία, ἔχουν ἐκτεταμένους βοσκοτόπους, ἀρκετές βροχοπτώσεις κατὰ τήν ἔαρινοθερινή περίοδο, ἀπό πολλά δέ χρόνια ἀξιοποιοῦν τούς φυσικούς της πόρους, κυρίως μέ τήν ἀγελαδοτροφία καί διά τοῦτο ἔχουν δημιουργήσει κατάλληλες φυλές ζῶων καί ἔχουν ὀργανώσει τεχνοοικονομικά τήν παραγωγή τους κατὰ τέτοιο τρόπο ὥστε νά ἐπιτυγχάνουν τά μέγιστα οἰκονομικά ἀποτελέσματα. Μέ ὅλα αὐτά ἔχει σημειωθεῖ ὑπερπαραγωγή γάλακτος (Fleuves Blanches = «λευκοὶ ποταμοί») καί βουτύρου (Montagnes du Beurre = «βουνά βουτύρου»), μέ ἀποτέλεσμα νά αὐξηθοῦν σημαντικά τά ἀποθέματά τους.

Ἰπὸ τίς συνθήκες αὐτές, ἡ ἀγελαδοτροφία τῆς χώρας, μέ τήν περιορισμένη ἔκταση τῶν βοσκοτόπων της, τήν ἔλλειψη βροχοπτώσεων κατὰ τήν ἔαρινοθερινή περίοδο, κονιορτοποίηση τῆς ἐγγείου ἰδιοκτησίας, βρίσκεται σέ δύσκολη θέση καί ἀποτελεῖ τὴν «ἀχίλλειο πέτρα» τῆς γεωργικῆς μας οἰκονομίας. Θά ἐπιδιώσει μόνον σέ ἐκεῖνες τίς περιοχές, ὅπου ἡ διατροφή τῶν ἀγελάδων θά στηριχθεῖ στίς χλωρὲς καί ἐναιρωμένες ζωοτροφές ἀραβοσίτου κλπ. Στίς εὐνοϊκὲς αὐτές περιοχές ἀνήκει καί ἡ πεδινὴ περιοχή τοῦ νομοῦ Σερρών, διότι διαθέτει 700.000 στρέμματα ἀρδευόμενα ἐδάφη, ἡ δέ καλλιέργεια τοῦ ἀραβοσίτου μέ τίς νέες ποικιλίες ὑβριδίων πού ἔχουν ἐπιτευχθεῖ κατὰ τά τελευταῖα ἔτη, ἔχει φθάσει σέ μυθώδεις ἀποδόσεις 1200 - 2000 χλγ. καρπὸ τὸ στρέμμα, ἔναντι 1000 χλγ/στρέμμα τῆς Γαλλίας καί 8000 - 10.000 χλγ. χλωροῦ ἀραβοσίτου δι' ἐναιρωσιν.

Οἱ ἱκανοποιητικὲς ἀποδόσεις τῆς πεδινῆς περιοχῆς τῶν Σερρών σέ χλωρὸ ἀραβόσιτο γιά ἐναιρωση, λόγω μεγαλύτερου βλαστικοῦ κύκλου μέ παραγωγή 1500 νομευτικῶν μονάδων τὸ στρέμμα, ἔναντι 1000 ν.μ. τῆς Κεντρικῆς καί Βόρειας Γαλλίας καί ἡ χρησιμοποίησή του στή διατροφή τῶν ἀγελάδων καί μόσχων, μειώνει σημαντικά τὸ κόστος παραγωγῆς γάλακτος καί κρέατος.

Διά τούς λόγους αυτούς ή άγελαδοτροφία τοῦ Ν. Σερωῶν ὄχι μόνον θά επιδιώσει μέ τό καθεστώς τῆς Ε.Ε., ἀλλά θά λάβει σημαντική θέση εἰς τό εἰσόδημα τῆς κτηνοτροφίας τῆς χώρας μέ άγελάδες μέσης ἑτησίας γαλακτοπαραγωγῆς τοῦ στάβλου 4500 χιλ. καί μέ ἀριθμό άγελάδων 30-40 κεφαλῶν σέ μονάδες επιχειρηματικῆς μορφῆς, σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τῆς ἔρευνας πού ἔγινε στή Γαλλία καί Γερμανία⁴.

Οἱ Γεωπόνοι

Ἔργο δικαιοσύνης εἶναι νά ὁμολογηθεῖ ὅτι μεταξύ τῶν συντελεστῶν τῆς ἀναδημιουργίας καί τῆς ἐπιτυχοῦς ἐξελίξεως τῆς γεωργίας τοῦ Ν. Σερωῶν πρωτεύουσα θέση κατέχει ή συμβολή τῶν γεωπόνων καί τῶν ἄλλων γεωτεχνικῶν (κτηνιάτρων - δασολόγων).

Ἡ δράση τῶν γεωπόνων ὑπῆρξε πολύτιμη καί πολυσχιδῆς τόσο μέ τά ἰδρυθέντα Ἴνστιτοῦτα (σιτηρῶν, βάμβακος, καπνοῦ, βελτιώσεως καί διατροφῆς τῶν ζῶων), ὅσο καί κατά τήν ἄσκηση τοῦ ἐπαγγέλματός των, νά πείσουν τούς ἀγρότες τῆς περιοχῆς νά συμμορφωθοῦν μέ τά διδάγματα τῆς ἐπιστήμης, διότι αὐτοί, ὅπως εἶναι γνωστό, δύσκολα ἀποχωρίζονται τίς πατροπαράδοτες μεθόδους καλλιεργείας.

4. L'Élevage bovin N° 110 (1981), Les étables de 30 à 40 vaches se classent le mieux.